

Datum
2024-06-17

Vårt ärendenummer
2024-8394

Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Handläggare
Marcus Carlbrand

Ert diarienummer
A2024/00424

Enhet
Förbundsledningen

Svenska byggnadsarbetareförbundets yttrande över remiss: SOU 2024:14 Delbetänkande av Delegationen mot arbetslivskriminalitet

Inledning

Svenska byggnadsarbetareförbundet, Byggnads, har givits möjlighet att svara på remissen SOU 2024:14, Delbetänkande av Delegationen mot arbetslivskriminalitet. Yttrandet inleds med en sammanfattning av Byggnads ställningstaganden följt av en utförligare redogörelse av våra ståndpunkter.

Sammanfattning av Byggnads ställningstaganden

- Byggnads instämmer i Delegationens uppfattning att Myndighetssamverkan är avgörande i arbetet mot arbetslivskriminalitet, samt att samverkan bör få fortsatt hög prioritet av regeringen och myndighetsledningarna.
- Byggnads anser att myndighetssamverkan ska stärkas och utvecklas ytterligare. Byggnads tillstyrker därmed Delegationens samtliga förslag i den riktningen, samt förslaget om att Arbetsmiljöverket ska kvarstå som samordnande myndighet. Byggnads anser dock att ytterligare åtgärder behöver vidtas i syfte att göra myndighetssamverkan mer operativ. Vidare behöver ytterligare resurser tillsättas.
- Byggnads anser att inrättandet av regionala center mot arbetslivskriminalitet (AKC) är ett mycket bra, viktigt och välkommet verktyg i kampen mot arbetslivskriminalitet. Byggnads anser vidare att de involverade myndigheterna bör få långsiktiga förutsättningar, särskilt avseende budget och personella resurser, för att kunna prioritera arbetet på AKC.
- Byggnads delar Delegationens uppfattning om att samverkan mellan aktuella myndigheter och arbetsmarknadens parter bör utvecklas. Byggnads vill särskilt betona vikten av ett ökat informationsutbyte mellan myndigheterna och arbetsmarknadens parter.
- Byggnads anser att byggbranschen fortsatt bör vara en prioriterad bransch i arbetet mot arbetslivskriminalitet, samt att det samråd som finns mellan arbetsmarknadens parter och myndigheter avseende byggbranschen ska kvarstå. Byggnads har emellertid inget att invända mot att samrådet vidgas till fler branscher än idag.

- Byggnads tillstyrker förslaget om en gemensam tipsfunktion. Byggnads välkomnar särskilt förslaget om en särskild mall för arbetsmarknadens parter. Byggnads anser att de tips som kommer från arbetsmarknadens parter bör ges hög prioritet eftersom de föregås av ett omfattande arbete från vår sida.
- Byggnads delar delegationens bedömning att det finns anledning att fördjupa det gränsöverskridande arbetet mot arbetslivskriminalitet.
- Byggnads noterar att informationen om Belgiens arbete mot arbetskraftsexploatering är mycket intressant och anser att Sverige har mycket att lära av Belgien.

Utveckling av Byggnads ståndpunkter

Arbetslivskriminalitet är ett stort och växande problem, inte minst i den sektor Byggnads representerar. Det är av yttersta vikt att arbetet med att bekämpa arbetslivskriminaliteten utvecklas för att förhindra att människor utnyttjas och att kriminella aktörer tar ytterligare marknadsandelar.

Myndighetssamverkan

Myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet är ett mycket viktigt inslag i arbetet mot arbetslivskriminalitet. Myndigheterna innehar var för sig viktiga verktyg som tillsammans kan få avgörande betydelse i kampen mot oseriösa och kriminella aktörer på arbetsmarknaden.

Myndighetssamverkan har emellertid en hel del utmaningar som hindrar den från att nå sin fulla potential. Utmaningar finns i form av sekretesslagstiftning, men även avseende resurser, såväl ekonomiska som personella, samt i struktur.

Myndighetssamverkan behöver ges tydliga och långsiktiga förutsättningar för att utveckla och stärka det gemensamma arbetet mot arbetslivskriminalitet. Myndighetssamverkan ska kunna ta fortsatta steg mot att bli en operativ och sammansvetsad verksamhet, i vilken myndigheternas gemensamma styrka och verktyg används så effektivt som möjligt i kampen mot arbetslivskriminaliteten. Därför tillstyrker Byggnads samtliga Delegationens förslag som syftar till att stärka myndighetssamverkan. Byggnads tillstyrker även förslaget om att Arbetsmiljöverket ska kvarstå som samordnande myndighet. Det är positivt för den fortsatta utvecklingen av verksamheten att inte genomföra några förändringar i det avseendet.

Regionala center mot arbetslivskriminalitet

Byggnads välkomnar inrättandet av samtliga AKC. Det är av yttersta vikt att den verksamhet som bedrivs inom respektive AKC får förutsättningar att nå sin fulla potential. Det förutsätter reformerad sekretesslagstiftning, men även utökade resurser. Flera av de myndigheter som deltar i AKC-arbetet saknar tillräckliga resurser, såväl ekonomiska som personella, att prioritera AKC. Det är av yttersta vikt att samtliga AKC får förutsättningar att utvecklas till operativa enheter som kan nyttja samtliga hos alla deltagande myndigheter tillgängliga verktyg i kampen mot arbetslivskriminalitet.

Samverkan med arbetsmarknadens parter

De myndigheter som ingår i samverkan och arbetsmarknadens parter har olika ansvar när det gäller att säkerställa en sund arbetsmarknad. För att möjliggöra för alla inblandade att utföra sitt arbete mot arbetslivskriminalitet är det viktigt att samverkan utökas. Arbetsmarknadens parter behöver knytas tätare till myndighetssamverkan samt arbetet vid AKC, exempelvis genom utökade möjligheter att utbyta information. Ett gott exempel på styrkan i samverkan mellan myndigheter och arbetsmarknadens

parter finns på AKC i Göteborg som har ett nära samarbete med det partsgemensamma projektet *nätverk mot arbetslivskriminalitet*.

Byggbranschen bör fortsatt vara prioriterad

Byggbranschen är en fantastisk bransch, som är central i utvecklandet av vårt samhälle. Det är emellertid även en bransch med omfattande problem med arbetslivskriminalitet. Det visar inte minst det historiskt höga antal mycket tragiska arbetsplatsolyckor som inträffade under år 2023. Byggnads anser därför att byggbranschen fortsatt bör ges hög prioritet i det myndighetsgemensamma arbetet mot arbetslivskriminalitet. Byggnads har emellertid ingenting att invända mot att även andra branscher ges hög prioritet.

En gemensam tipsfunktion

Byggnads anser att det är av yttersta vikt att det är så lätt som möjligt att tipsa de myndigheter som ingår i samverkan. Allt underlag som kan hjälpa myndigheterna att prioritera deras granskande arbete bör få förutsättningar att nå dem så enkelt och snabbt som möjligt. Byggnads tillstyrker därför förslaget om en gemensam tipsfunktion.

Byggnads är särskilt positiva till att ge arbetsmarknadens parter en egen mall i den gemensamma tipsfunktionen. Det bör vara tydligt när ett tips kommer från arbetsmarknadens parter och sådana tips bör ges högre prioritet. Anledningen till det är att de tips som kommer från arbetsmarknadens parter föregås av ett arbete från vår sida och är underbyggda med omfattande underlag. Vidare är det så att arbetsmarknadens parter har mycket god kännedom om förhållandena i respektive bransch.

Gränsöverskridande arbete mot arbetslivskriminalitet

Arbetslivskriminaliteten är inte nationell. I majoriteten av ärendena avseende arbetslivskriminalitet ser Byggnads att det finns en internationell aspekt. Företag rör sig över landsgränser, framför allt inom EU. När ett kriminellt företag upptäckts på den svenska arbetsmarknaden är det inte ovanligt att företaget flyttar verksamheten vidare till ett annat land innan det granskande arbetet har kunnat slutföras. Många gånger är dessutom svenska myndigheter i behov av information från sina motsvarigheter i andra länder för att kunna genomföra en fullständig granskning av ett företag. Det är därför av yttersta vikt att arbetet mot arbetslivskriminalitet också sker gränsöverskridande.

Belgiens arbete mot arbetskraftsexploatering

Byggnads anser att informationen om Belgiens arbete mot arbetskraftsexploatering är mycket intressant. Framför allt är det intressant att se hur de i Belgien har ett fokus på brottsoffret samt att myndigheterna jobbar omhändertagande i förhållande till offret. I Sverige ser vi tyvärr allt för ofta att brottsoffret är den stora förloraren. Denne förlorar såväl arbete som uppehälle i Sverige och tvingas återvända till hemlandet, inte sällan med stora skulder. Samtidigt kan företagen fortsätta sin verksamhet i Sverige och fortsätta exploatera arbetstagare. Byggnads anser att det är viktigt att Sverige drar lärdom av Belgien i syfte att säkerställa att brottsoffren tas om hand, samt att förövarna straffas.

Lars Hildingsson
T.f. Förbundsordförande